

vergadering **C189**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 8 maart 2022

(Deze vergadering werd via videoconferentie georganiseerd.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het taalgebruik bij de lokale geloofsgemeenschappen tijdens liturgische vieringen – 1890 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de neutraliteit van de dienstverlening bij de Vlaamse overheid – 1894 (2021-2022)	7
VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het Labo Regiovorming – 1899 (2021-2022)	11
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over digitaal vergaderen bij lokale besturen via livestream – 2007 (2021-2022)	15

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het taalgebruik bij de lokale geloofsgemeenschappen tijdens liturgische vieringen – 1890 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, dit is niet mijn eerste vraag hierover. We hebben in het verleden al interessante debatten gehad. Met de oprichting van de nieuwe screeningsdienst is het logisch dat zij de voorwaarde van het Nederlands als bestuurstaal sterk gaan controleren. Het gaat dan natuurlijk om bestuursaangelegenheden, ze kunnen geen controle uitoefenen op de taal die in liturgische diensten wordt gesproken. In de Grondwet is bepaald dat de vrijheid van godsdienst wordt gegarandeerd, en dus ook dat men vrij is om de taal te spreken die men wenst op dat moment.

Ik blijf ervan overtuigd, minister, dat het gebruik van het Nederlands op alle vlakken van het geloof de inburgering en integratie zou kunnen versterken, ook op andere vlakken in onze samenleving. We weten dat in de vieringen talen worden gesproken die de jongere generatie toch niet meer volledig beheerst. Het gebruik van het Nederlands zou een aantal 'miscommunicaties' uit de weg kunnen helpen.

Ongeveer een jaar geleden heb ik u een vraag om uitleg hieromtrent gesteld. U hebt toen beloofd de dialoog met de erkende erediensten op te starten. Ik ben benieuwd naar het resultaat van die eventuele gesprekken.

Bent u de dialoog al aangegaan met de erkende erediensten? Werden in dit kader bepaalde engagementen afgesproken?

Ziet u mogelijkheden om de lokale besturen ondersteuning aan te bieden om diezelfde dialoog met hun lokale geloofsgemeenschappen aan te gaan?

Hebt u al een omzendbrief opgesteld en verstuurd naar de lokale geloofsgemeenschappen om toelichting te geven bij het nieuwe regelgevend kader inzake de naleving van de bestuurstaalwetgeving?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, mevrouw Sminate, het ontwerp van Erkeningsdecreet werd in de commissie van 5 oktober hier toegelicht. Op mijn verzoek werd op de vergadering van de Vlaamse Interlevensbeschouwelijke Dialoog (VILD) van 1 oktober 2021 met de erkende erediensten het aspect rond het taalgebruik tijdens de liturgie besproken.

Inmiddels werd deze thematiek ook verder besproken op de vergadering van VILD van 26 november. Tijdens deze overlegmomenten van VILD gaven vertegenwoordigers van de erkende erediensten mee dat inmiddels heel wat lokale geloofsgemeenschappen, waarvan de liturgie door de eigenheid van de eredienst in een andere taal dan het Nederlands loopt, toch de nodige inspanningen leveren om de liturgie ook in het Nederlands te verrichten. Dan moet je bijvoorbeeld denken aan het Russisch en het Grieks bij de orthodoxen, het Turks of het Arabisch bij de moslims, het Hebreeuws bij de joodse gemeenschap, soms ook nog het Latijn in bepaalde strikt katholieke gemeenschappen en bij de anglicanen vaak ook nog het Engels.

Zij doen daar inspanningen voor, dit bijvoorbeeld door tijdens de liturgie een samenvatting in het Nederlands aan te bieden of de liturgie volledig of gedeeltelijk in

het Nederlands te verrichten. Bij sommige erediensten spreken en begrijpen jongeren ook zelf de traditionele taal van de liturgie niet meer zoals het Arabisch, Turks, Grieks, enzovoort. De erediensten zijn zich hiervan bewust en maken meer en meer gebruik van het Nederlands tijdens de liturgische viering. Binnen VILD werd met de erkende erediensten afgesproken om deze thematiek regelmatig te agenderen en met elkaar goede praktijken uit te wisselen zoals het vertalen van preken in het Nederlands, het houden van vieringen in het Nederlands en dergelijke meer.

De erediensten stelden ook voor om vanuit de Vlaamse overheid standaarddocumenten en sjablonen in het Nederlands voor, bijvoorbeeld, notulen, vergaderagenda en formele mededelingen voor verkiezingen ter beschikking te stellen voor de lokale geloofsgemeenschappen. Dat is natuurlijk iets breder en iets anders dan de liturgie, maar ook interessant. Op deze manier wordt het gebruik van het Nederlands geïnstitutionaliseerd binnen de besturen van de erediensten. Dit voorstel vanuit de erediensten, wat ik een goed voorstel vind, wordt momenteel door mijn administratie nader bekeken.

Zoals u terecht ook zegt, is er het grondwettelijk beginsel, dat we moeten respecteren, van het niet-inmengen van de overheid in de interne organisatie van de erediensten – de scheiding van Kerk en Staat – dat is verankerd in artikel 21 van de Grondwet. De overheid mag zich niet inlaten met het regelen van het taalgebruik of andere aspecten van de liturgie. Dat is een louter interne aangelegenheid van de eredienst. Ik ben dan ook tevreden dat de erediensten zelf het belang van het gebruik van het Nederlands binnen hun geloofsgemeenschappen waarderen, erkennen en aanmoedigen.

Voor de nieuwe erkenningsregeling heb ik beslist om niet te werken met traditionele omzendbrieven. In het algemeen doen we dat trouwens minder, want dat is eigenlijk een systeem van het verleden. Vandaag hebben we andere methoden om te communiceren met de lokale besturen. Wij doen dat nu met een dynamisch infodossier met toelichtingen en richtlijnen voor de lokale geloofsgemeenschappen, de representatieve organen van de erediensten en de lokale overheden, over alle aspecten van de nieuwe erkenningsregeling. Het werken met een infodossier heeft als voordeel dat dit een levend document is, waarbij snel ingespeeld kan worden op vragen en de juiste toepassing van de nieuwe erkenningsregeling. Het infodossier kan steeds worden geconsulteerd, gedownload en actueel gehouden op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), dus ook voor parlementsleden en anderen met toegang.

In het infodossier wordt ook de nodige aandacht besteed aan de toepassing van de bestuurstaalwetgeving door de besturen van de eredienst die openbare instellingen zijn. Meer bepaald wordt in het infodossier vermeld dat het bestuur van de eredienst als openbare instelling steeds het Nederlands moet gebruiken in de volgende gevallen: binnen haar werking, bij het opstellen van documenten, in haar contacten met andere overheden, in haar betrekkingen met particulieren en bij de berichten en mededelingen voor het publiek.

Inbreuken op de naleving van die taalwetgeving door het bestuur van de eredienst kunnen worden gemeld aan de informatie- en screeningsdienst lokale geloofsgemeenschappen, de provinciegouverneur of mezelf als algemeen toezichthouder. Lokale besturen kunnen dat bijvoorbeeld melden, of ook burgers. Aangezien de naleving van de bestuurstaalwetgeving een erkenningsverplichting is, kunnen inbreuken hierop worden gesanctioneerd.

Mijn rol en die van mijn administratie rond het taalgebruik tijdens de liturgie is door de scheiding tussen Kerk en Staat dan ook louter aanmoedigend en ondersteunend. Vandaar dat ik in het infodossier heb laten opnemen dat, ten eerste, het gebruik van het Nederlands bijzonder bevorderend is als verbindend element bij de inschakeling van lokale geloofsgemeenschappen in de Vlaamse samenleving, en ten tweede, dat de Vlaamse overheid de vertaling van preken en afspraken binnen

de lokale geloofsgemeenschap om het Nederlands te stimuleren tijdens religieuze activiteiten sterk aanmoedigt.

Dan vraagt u mij of ik nog mogelijkheden zie richting lokale besturen. Wel, de gemeente, op wier grondgebied het eredienstgebouw gelegen is, speelt een belangrijke rol bij het beoordelen van de maatschappelijke relevantie en duurzame lokale verankering van een lokale geloofsgemeenschap.

Volgens het nieuwe erkenningsdecreet houdt de maatschappelijke relevantie onder andere de verplichting in voor lokale geloofsgemeenschappen om duurzame contacten met de lokale overheid te onderhouden, de burgemeester, gemeentelijke diensten enzovoort, het respecteren van het principe van goed nabuurschap en het onderhouden van duurzame contacten met de lokale gemeenschap waar het eredienstgebouw gelegen is. Het onderhouden van deze duurzame contacten met de lokale overheid en gemeenschap impliceert uiteraard dat het gebruik van het Nederlands door de lokale geloofsgemeenschap als contacttaal daarbij cruciaal is. Op basis daarvan kan de gemeente mee beoordelen of er sprake is van een duurzame lokale verankering.

Gelet op de scheiding tussen Kerk en Staat kunnen net als de Vlaamse overheid, de lokale besturen het gebruik van het Nederlands tijdens liturgische vieringen enkel aanmoedigen. Donderdag 10 maart, overmorgen, organiseert het ABB een webinar voor de lokale besturen over het nieuwe erkenningsdecreet. Ik neem daar ook aan deel en ik zal op dat moment de lokale besturen die het dichtst bij de lokale geloofsgemeenschappen staan sterk aanmoedigen om met hun lokale geloofsgemeenschappen in dialoog te gaan over het gebruik van het Nederlands, zowel door het bestuur van de eredienst als door de lokale geloofsgemeenschap bij liturgische vieringen. Ik zal hen erop wijzen dat hun vertegenwoordigers in VILD die mening ook delen en steunen. Ik hoop dat ik daarmee een antwoord heb kunnen geven op uw vraag.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik heb daaruit begrepen dat wij op dezelfde lijn zitten. U zegt eigenlijk ook met zoveel woorden dat het belangrijk is om het gebruik van het Nederlands in alle aspecten van de geloofsbelijdenis te stimuleren. Dat vind ik een heel positieve zaak. Ik denk ook dat de dialoog via VILD echt wel de juiste weg is maar dat betekent natuurlijk ook dat we de juiste gesprekspartners moeten hebben. We hebben daar nog maar twee weken geleden tijdens de plenaire vergadering over gedebatteerd en u hield toen een betoog dat de representatieve organen perfect een louter administratieve rol kunnen spelen maar in dit dossier zien we dan toch wel dat zij een gezaghebbende rol moeten hebben om als gesprekspartner in dergelijke dossiers te kunnen optreden. En ja, we zien toch al dat zeker een van die representatieve organen, het Executief voor de Moslims in België (EMB), die rol absoluut niet waardig is en de integratie van gelovigen in mijn ogen zelfs tegenwerkt. Dan zitten we daar natuurlijk wel met een probleem wanneer we het gebruik van het Nederlands via die weg willen stimuleren.

Tot slot wil ik nog zeggen dat ik net als u voorstander blijf om via dialoog te proberen om het Nederlands meer ingang te doen vinden in die liturgie. Ik hoor u zeggen dat bepaalde geloofsgemeenschappen al inspanningen doen om meer over te schakelen naar het Nederlands. Dat is heel positief maar ik denk dat er toch nog een krachtiger signaal moet komen, misschien in de vorm van een engagementsverklaring, waarin zij het belang van het Nederlands erkennen en beloven om hiervoor inspanningen te leveren. Misschien is dat wel een piste die we kunnen overwegen.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Collega Sminate, het aanmoedigen van het gebruik van het Nederlands, ook voor de erediensten, is uiteraard een goede zaak maar we moeten toch opletten voor die vrijheid van eredienst. U verwees er in uw

inleidende vraag ook al naar dat die vrijheid van eredienst grondwettelijk verankerd is. Die vrije keuze van taalgebruik is natuurlijk ook iets wat bij die vrijheid van liturgie hoort. U vraagt nu signalen of eventueel een engagementsverklaring maar ik zou toch willen oproepen om op te letten en vanuit de overheid terughoudend of toch in elk geval voorzichtig te zijn wanneer het gaat over die vrijheid van taalkeuze, ook binnen die liturgie. Dat is een deel van die vrijheid van eredienst, maar uiteraard kunnen we niet tegen het aanmoedigen van het Nederlands zijn.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dat zijn inderdaad de beide aspecten. Mevrouw Sminate legt terecht de nadruk op het belang van het Nederlands en om daar zo aanmoedigend mogelijk in te zijn. Dat bevordert de integratie, het Nederlands is onze gemeenschappelijke taal, maakt ons tot één gemeenschap, creëert grotere transparantie en onderling vertrouwen. Dat zijn de voordelen die we kennen. Het wordt terecht benadrukt, ik deel die mening.

De heer Van de Wauwer heeft ook een punt. Hij wijst op de grondwettelijke scheiding tussen Kerk en Staat en op de grondwettelijke principes die we moeten respecteren als we zelf geloven in onze rechtsstaat. We vragen aan de geloofsgemeenschappen dat ze onze rechtsstaat respecteren, onze normen en waarden, dan moeten we dat zelf natuurlijk ook proberen te doen.

Het is dat evenwicht dat we moeten zoeken: hoe ver kun je gaan, hoe nadrukkelijk kun je zijn? Ik vind dat we dat momenteel goed doen, onder meer door het debat binnen VILD. Het is de eerste keer in de vele jaren dat VILD bestaat, dat daar intern over wordt gepraat, dat dat duidelijk gemaakt wordt. VILD begon ook over de grondwettelijke principes maar begrijpt het belang van het Nederlands.

Soms is taal verbonden aan het religieuze karakter. Voor sommige mensen heeft het uitspreken van gebeden in een bepaalde taal een religieuze betekenis. Zeker voor preken en dergelijke moeten we dat wel maximaal aanmoedigen en ondersteunen, vandaar dat ik op een webinar daar werk van wil maken. De lokale besturen hebben eigenlijk in de omkadering een heel goed instrument om daar mee over te waken. Als ze voelen dat een lokale geloofsgemeenschap in de interactie met de samenleving het Nederlands als een natuurlijke taal gebruikt en hanteert, en gemakkelijk hanteert, dan is dat een element van duurzame verankering. Als het omgekeerde geldt, als dat een probleem is, als men altijd eerst in een andere taal begint, kan een lokale gemeenschap de verankering misschien als minder duurzaam ervaren dan mogelijk is. Dat is een interessant element. We moeten die weg verder volgen.

We hebben nu vaak een tweede of derde generatie bij migratie, zowel de orthodoxe, als de islamitische migratie; de joodse migratie ligt anders, die mensen zijn allang deel van onze samenleving, maar ook daar worden in de interne geloofsgemeenschap vaak andere talen dan het Nederlands gebruikt. Zij stellen zelf vast dat de tweede en derde generatie de oorspronkelijke talen vaak niet meer machtig zijn. Zo komen we bij onze grootouders die bij hun kerkbezoek het Latijn niet begrepen. Ik heb veel respect voor religie en wil niet oneerbiedig zijn tegenover gelovigen, maar het was een beetje hocus pocus, het was mysterieus en onverstaabaar. Men leerde gebeden uit het hoofd maar wist niet wat men aan het zeggen was of wat de priester aan het zeggen was. Dat krijgt men nu ook in moskeeën en orthodoxe kerken. Dat is weinig zinvol. Die druk bestaat gelukkig ook, een sociologische druk, die zegt dat men zich moet aanpassen aan die nieuwe realiteit. Zeker bij de jonge generaties merk ik dat dit de kop opsteekt. Gelukkig zitten er bij VILD veel verstandige mensen, zij zijn zich daarvan bewust.

We moeten zeker verder werken op dit spoor. Ik zal er de komende maanden verder aandacht aan besteden, ook op onze webinars, niet alleen voor de formele gelegenheden waar het Nederlands gebruikt moet worden, in de contacten, maar

ook in het aanmoedigen. Verder kan en wil ik niet gaan, anders respecteer ik de Grondwet niet. Ik moet als minister zeker de Grondwet respecteren, ik moet daar een voorbeeld in zijn. Ik zal sterk aanmoedigen en promoten dat het Nederlands in liturgische diensten een prominente plaats heeft.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, ik dank u voor uw inspanningen daaromtrent.

Collega Van de Wauwer, ik begrijp uw opmerking zeker. Ik erken dat grondwettelijk recht, ik wil dat zeker niet in twijfel trekken. Ik vind het belang van het gebruik van het Nederlands zodanig groot dat we echt wel moeten zoeken naar alle mogelijke manieren om het te stimuleren zonder uiteraard een verplichting op te leggen en zonder daar voorwaarden aan te koppelen.

Daarom denk ik dat een engagementsverklaring iets is dat vanuit de gemeenschappen zelf kan komen, zonder dat de overheid dat oplegt. Vandaar mijn suggestie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de neutraliteit van de dienstverlening bij de Vlaamse overheid – 1894 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ook dit debat hebben we in het verleden in de commissie al gevoerd. Mijn fractie vindt het neutraliteitsprincipe een van de belangrijkste passages in het regeerakkoord. De Vlaming moet kunnen rekenen op een correcte en neutrale dienstverlening. Een van de centrale speerpunten daarbij is het weren van uiterlijke symbolen van levensbeschouwelijke, religieuze of politieke overtuiging om zodoende partijdigheid te vermijden in het klantencontact.

Ongeveer een half jaar geleden, minister, vroeg ik u naar uw concrete acties om dit principe te verankeren. Toen sprak u uit dat er volop administratief en juridisch onderzoek wordt gedaan om de neutraliteitsverplichting in de deontologische code te kunnen verankeren.

Welke stappen hebt u reeds gezet om de neutraliteit van dienstverlening verder gestalte te geven?

Heeft men al een duidelijk toepassingsgebied in kaart gebracht met betrekking tot welke de personeelsleden rechtstreeks in contact staan met burgers via visueel contact?

Hoever staat het juridisch en technisch onderzoek naar de toepassing van de regelgeving voor de uitzendkantoren, Vlaanderen Connect, en de consultancybedrijven waar de werkgevers de arbeidsvoorwaarden bepalen en niet de Vlaamse overheid?

Wat kan geconcludeerd worden uit het gevoerde onderzoek naar de invoering van de neutraliteitsverplichting bij de reeds in dienst zijnde statutairen en contractuelen en in hoeverre deze in lijn is met de geldende arbeidswetgeving?

Wat is vandaag de concrete timing?

Wanneer mogen we bijkomende acties of een nieuw regelgevend kader verwachten om dit principe verder te verankeren in de werking van de Vlaamse overheid?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: In de commissie van 5 oktober 2021 vroeg u mij welke concrete acties ik reeds ondernomen heb om dit principe van neutraliteit te verankeren binnen de Vlaamse overheid. Ik heb hier uitgebreid bij stilgestaan. Ik herhaal graag enkele krachtlijnen, aangevuld met bijkomende informatie.

Wat vooreerst het toepassingsgebied betreft, benadruk ik dat de Vlaamse Regering enkel bevoegd is voor het personeelsbeleid van de diensten die vallen onder het Vlaams Personeelsstatuut (VPS). Bij de ruimere Vlaamse overheid zijn er echter heel wat entiteiten waar niet de Vlaamse Regering, maar de gedelegeerd bestuurder en/of raad van bestuur bevoegd is voor het personeelsbeleid. Het gaat dan om de VRT, De Vlaamse Waterweg, het Vlaams Fonds voor de Letteren, De Lijn en dergelijke.

Het regeerakkoord bepaalt dat de neutraliteitsverplichting enkel personeelsleden betreft die vanuit hun functie rechtstreeks visueel klantencontact hebben. Mijn administratie brengt momenteel ook in kaart welke van de vele functies rechtstreeks in contact staan met burgers.

Daarnaast stelt u de vraag wat dit betekent voor externe werknemers zoals uitzendkrachten, informatici van Vlaanderen Connect of consultants enzovoort. De neutraliteitsverplichting kan niet ten aanzien van hen gelden want de werkgevers van deze personen bepalen zelf de arbeidsvoorwaarden van hun personeel, en dus niet de Vlaamse overheid. Het opleggen door de Vlaamse Regering van een dergelijke neutraliteitsverplichting kan in deze gevallen dus niet.

De administratieve en juridische voorbereidingen zijn nog niet afgerond, waardoor ik momenteel nog geen timing kan meegeven voor de implementatie van de neutraliteitsverplichting. Zoals ik bij uw vorige vraag om uitleg hierover heb aangegeven is het regeerakkoord een omvangrijk document, met heel veel ambitieuze werken die we moeten uitvoeren. De voorbije twee jaar hebben we al op heel wat werven gewerkt, zoals een nieuw erkenningsdecreet, een gewijzigd inburgeringsdecreet, de erkenning van de nieuwe participatieorganisatie, een decreet rond de versterking van lokale democratie, de regiovorming en zo verder.

Daarnaast kadert deze oefening ook in het bredere diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid. Hier heeft de regering op 25 februari de beslissing genomen om de positie van de diversiteitsambtenaar vacant te plaatsen en deze inhoudelijk te versterken. U weet dat we de samenwerking met de heer Michiel Trippas, onze vorige diversiteitsambtenaar, hebben moeten verbreken, na een hele tijd afwezigheid wegens ziekte. Dat heeft voor enige vertraging gezorgd, waar we nu doorheen moeten. Door de versterking van de functie, kunnen we de cel diversiteit van de Vlaamse overheid tegen de zomer 2022 een nieuw elan geven en beter wapenen in de complexe uitdagingen waarvoor onze Vlaamse overheid staat, onder andere ook deze.

Een nieuw en belangrijk gegeven waarmee mijn administratie ook rekening moet houden bij haar voorbereidend onderzoek is de uitspraak van 3 mei 2021 van de Brusselse arbeidsrechtbank in de zaak van de Brusselse vervoersmaatschappij MIVB. In deze zaak heeft de Brusselse rechtbank de MIVB in een vonnis van 17 pagina's veroordeeld wegens een dubbele discriminatie omdat, zoals zei zeiden, een neutraliteitsverplichting die hoofdzakelijk vrouwen treft indirecte discriminatie is op basis van gender, en een neutraliteitsverplichting die hoofdzakelijk levensbeschouwelijke symbolen treft directe discriminatie is op basis van geloofsovertuiging. De arbeidsrechtbank oordeelde bovendien dat de toepassing van het neutraliteitsprincipe door de MIVB indruist tegen haar streven naar diversiteit dat ze als openbare instelling als erg belangrijk beschouwt en uitdraagt. Het voeren van een diversiteitsbeleid staat volgens de rechtbank haaks op de invoering van een neutraliteitsverplichting, volgens de rechter.

Ik geef nog mee dat dezelfde Brusselse arbeidsrechtbank ook in 2015 de Brusselse publieke arbeidsbemiddelaar Actiris wegens discriminatie heeft veroordeeld, voor de invoering van een gelijkaardige neutraliteitsverplichting. Actiris zag zich, net zoals recent de MIVB, verplicht om zijn neutraliteitsverplichting af te voeren. Met het vonnis van de Brusselse arbeidsrechtbank dient in elk geval rekening te worden gehouden. We mogen hier niet lichtzinnig overheen gaan, aangezien een mogelijke betwisting van een Vlaamse neutraliteitsverplichting door dezelfde Brusselse arbeidsrechtbank zal worden behandeld, omdat de zetel van de Vlaamse Regering en haar entiteiten ook in Brussel is gelegen.

Mevrouw Sminate, ik apprecieer uw parlementaire werk om me regelmatig om een stand van zaken te vragen rond de uitvoering van het regeerakkoord. Ik denk dat jullie allen kunnen vaststellen dat we daar binnen de Vlaamse Regering werk van maken. Maar dit dossier blijft een zeer complexe zaak, dat ook potentieel gevoelig ligt bij de personeelsvertegenwoordiging. Ik ga dus omzichtig en doordacht te werk.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, op 1 oktober heb ik u gevraagd welke acties u zou ondernemen en u hebt toen een opsomming gegeven van wat er nog allemaal moest gebeuren. Ik heb er uiteraard begrip voor dat zoiets tijd kost, maar we zijn ondertussen toch een aantal jaren verder in deze legislatuur en ik heb goed geluisterd naar uw antwoord. Eigenlijk is er concreet weinig veranderd in dat halve jaar. U hebt de problemen met de diversiteitsambtenaar aangehaald, maar dat staat toch eigenlijk wel los van dit dossier en de vooruitgang in dit dossier. Waar het op neerkomt is dat we eigenlijk nog steeds niet in de richting van nieuwe teksten of een nieuw regelgevend kader aan het geraken zijn. Dat is toch de conclusie die ik trek uit uw antwoord.

De reden waarom ik daar de nadruk op leg, is omdat ik het heel belangrijk vind dat de burgers vertrouwen kunnen hebben in de overheid. Daar hoort nu eenmaal die neutraliteit in het klantencontact bij. Ik zeg dat niet alleen, ik denk dat er een overgrote meerderheid in Vlaanderen is die vindt dat levensbeschouwelijke tekenen niet thuishoren op een werkvloer. Ik vind dat niet uit, dat zijn zaken die in de integratiemonitor staan, in de Survey Samenleven in Diversiteit (SID-survey) die Vlaanderen heeft laten uitvoeren.

Daar is dus echt wel vraag naar. Ik denk dat we dus best zo snel mogelijk vooruitgang maken in dit dossier, dat toch wel een heel belangrijke passage in het regeerakkoord is.

Minister, ik vind ook dat u al een aantal grote zaken uit het regeerakkoord hebt verwezenlijkt, maar dit is er ook een van. Dit zou er ook een van moeten zijn en ik hoop dat we daar snel werk van kunnen maken.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Wij hebben uiteraard ook het regeerakkoord mee goedgekeurd en die neutrale dienstverlening is voor ons heel belangrijk. Ik geef echter even een persoonlijke noot: voor mij zegt de naam 'neutrale dienstverlening' het eigenlijk zelf. Het moet de dienstverlening zelf zijn die neutraal is, waarbij er in gelijke gevallen een gelijke behandeling wordt voorzien. Ik denk dat de persoon in kwestie, als persoon zelf nooit volledig neutraal kan zijn en ik ben zelf eerder voorstander van een actief pluralistische houding of benadering, waarbij we ook elk individu de vrijheid en de ruimte geven om volledig zichzelf te kunnen zijn. Dat gezegd zijnde, wij houden ons natuurlijk aan het regeerakkoord.

Maar stel dat er neutraliteit moet zijn bij rechtstreeks klantencontact, wilde ik ter verduidelijking nog even vragen, minister: rechtstreeks klantencontact gaat toch

om visueel contact? Ik vermoed dat die strikte neutraliteitsbepaling bij schriftelijk contact of contact per telefoon niet van toepassing is? En dat het ook moeilijk af te dwingen is, zoals u al zei, minister, bij al die onderaannemers, zeg maar? Hoever kan dat neutraliteitsprincipe dus volgens u gaan bij de overheid?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik begrijp volkomen dat dit voor mevrouw Sminate en haar fractie een dossier is waar ze heel veel belang aan hechten, en ik respecteer dat ook. Langs de andere kant moet men ook begrijpen dat een regeerperiode vijf jaar duurt en we heel veel werk te doen hebben. We zijn hier ook op een ernstige manier mee bezig, maar dit is een heel complex dossier. Het is een complex dossier waar de diversiteitsambtenaar evident een centrale rol in speelt. Die diversiteitsambtenaar is niet aanwezig door omstandigheden, we weten allemaal welke en we zitten in de aanwervingsprocedure van de nieuwe. Het is die diversiteitsambtenaar die daar een belangrijke rol in speelt. We zitten daar niet stil, de Vlaamse Overheid is ondertussen een beeld aan het maken, van over welke functies dit allemaal precies kan gaan. We zijn een complexe werkgever, we hebben heel veel entiteiten, heel veel specificaties: contractuelen, statutairen, uitzendkrachten. We proberen dat allemaal goed in beeld te brengen en het vraagt tijd om daar een goed voorstel over uit te werken.

Als ik een vergelijking mag maken met het vijfsporenbeleid dat we aan het uitwerken zijn voor het statuut van de Vlaamse ambtenaren: daar zijn we ook al vele maanden mee bezig en het is ook allesbehalve een eenvoudig verhaal. Het is heel ingrijpend, complex en technisch en daarbij speelt natuurlijk ook nog, niet vergeten, de syndicale dimensie, waarbij we moeten zorgen dat we daar ook op dat spoor geraken door goede onderhandelingen met de vakorganisaties. Ik denk dus dat een goede voorbereiding hier belangrijk is, ook omdat, en ik citeer nu wat een goede collega vanuit uw partij en uit mijn regering regelmatig zegt: 'Het ergste wat ons kan overkomen is dat we iets uitwerken en dat we dan bij de rechtbank in het ongelijk worden gesteld.' Ik wil dat ook absoluut niet. Ik wil dat we een regeling hebben die juist, sluitend en correct is en die spoort met alle wettelijke bepalingen. Ik denk dus dat we daar duidelijk over moeten zijn.

Mijnheer Van de Wauwer, het is evident dat we hier praten over het rechtstreekse contact, op fysieke wijze. Zo lees ik alleszins het regeerakkoord. Het gaat niet over mensen die telefonisch antwoord geven of een brief beantwoorden. Het gaat over het fysieke, visuele contact tussen klant en ambtenaar, waar we die neutraliteitsverplichting willen invoeren, of waar het regeerakkoord die neutraliteitsverplichting wil invoeren.

We werken daar dus aan verder, we hebben daar nog tijd voor maar we weten wel dat we daar niet mee moeten stilzitten. Ik ben ervan overtuigd dat wanneer de diversiteitsambtenaar op zijn post zit, we daar zeker een versnelling verder in gaan maar nogmaals, we zitten daar niet op te wachten. Intussen bereidt onze administratie dat beleid en dat dossier op een ernstige en degelijke manier voor.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, ik begrijp dat u uw werk degelijk wilt doen, dat u daar tijd voor wilt nemen en dat het een complex dossier is. Dat erken ik allemaal maar er is nog maar een tweetal jaar te gaan, en dus denk ik dat het stilaan tijd wordt om een tijdslijn op te maken om dit binnen deze legislatuur te halen, of op zijn minst een overzicht te krijgen van wat er al is gebeurd en van wat nog moet gebeuren en een tijdslijn om die fases uit te voeren. Dat is wat ik vraag. U zult wel begrijpen dat ik dit niet zal loslaten en ik hoop dan ook dat u bij mijn volgende vraag die tijdslijn wel zult kunnen geven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het Labo Regiovorming – 1899 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Minister, ik heb nog een vraag over de regiovorming. Kwestie van goed voorbereid te zijn om u volgende vrijdag in onze regio te verwelkomen. Dan zijn we allemaal goed op de hoogte en kan ik de werkzaamheden van onze regio al een beetje situeren in het Vlaamse landschap van de regio's.

Iedereen weet dat de regiovorming in februari principieel is goedgekeurd en afgebakend. Nu moeten we aan de slag. Via de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) is het Labo Regiovorming opgericht. Daar zijn intussen al een aantal initiatieven genomen die in een drietal thema's zijn gebundeld: de regionale doorbraak, de afstemming van de bovenlokale samenwerking, en het ontwikkelingstraject voor regio's die nog geen traditie hebben van samenwerking.

Dit wordt nu echt concreet, en ik heb dan ook een aantal vragen voor u, minister.

Er zijn zeven regionale doorbraakprojecten, waar dus ook een subsidie aan vasthangt. Hebt u een zicht op hoe die doorbraakprojecten verlopen? Hoe evalueert u die projecten?

Het Labo Regiovorming werkt ook aan een vergelijking van de bovenlokale samenwerkingsverbanden met de referentieregio's. We weten allemaal dat er in het Vlaamse land hier en daar, in grensgebieden, spanningen waren tussen lokale besturen. Deze inventaris is heel belangrijk, alsook het plan van aanpak. In welke mate zullen die bovenlokale samenwerkingsverbanden zoveel mogelijk kunnen overlappen met de referentieregio's? Hoever staat het met die inventaris? Hebt u daar al nieuwe ideeën uit kunnen halen voor een plan van aanpak?

Er is een ontwikkelingstraject voor regio's die nog geen traditie van samenwerking hebben. Het lijkt me belangrijk dat burgemeesters daar worden getriggerd om toch een beetje warmwatervrees te overwinnen. In welke mate verwacht u dat deze eerste trajecten op een goede manier verlopen?

De algemene coördinatie van de regiovorming ligt bij het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB). Zoals we zelf hebben kunnen ervaren bij de fusietrajecten, speelt ABB daar een mooie en ondersteunende rol. Hoe schat u die ondersteunende rol van ABB in en hebt u al een eerste terugkoppeling gekregen vanuit ABB?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van den Heuvel, ik dank u voor uw vragen, die komen inderdaad op een goed moment. Enkele weken geleden hebben we de beslissing genomen over de regioafbakening van Limburg.

Vlaanderen ondersteunt de regio's op verschillende manieren. Uw vragen gaan grotendeels over het Labo Regiovorming maar ik zal ook kort ingaan op de ondersteuning van ABB en die van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.

Wat het Labo Regiovorming betreft, kende de Vlaamse Regering op 4 december 2021 VVSG een subsidie van ongeveer 900.000 euro toe voor de oprichting van een Labo Regiovorming. Tot en met 2023 zal het Labo Regiovorming de regionale

samenwerking en het regionaal beleid ondersteunen, en dit zowel voor regio's als voor subregio's.

Uw vragen hebben betrekking op de drie inhoudelijke werkpakketten van het Labo Regiovorming. Ik zal u voor elk pakket een stand van zaken geven.

Het eerste werkpakket gaat over de regionale doorbraken. Bij een regionale doorbraak slaan lokale besturen samen met andere overheden en partners de handen in elkaar om een maatschappelijke uitdaging aan te pakken. Projecten die geselecteerd worden, kunnen aanspraak maken op een cofinanciering van maximaal 25.000 euro. De bedoeling is dat we leren uit de ervaringen van die regio's en dat ze een soort van vuurtoren zijn voor de andere regio's.

In 2021 lanceerde het Labo Regiovorming een eerste oproep naar ideeën voor regionale doorbraakprojecten. Op 7 oktober 2021 selecteerde een jury zeven projecten: Westhoek, Zuid-West-Vlaanderen, Midwest, regio Gent, Rivierenland rond geestelijke gezondheidszorg (ggz), Kempen rond buurtgerichte mobiliteitsoplossingen, en subregio Neteland rond collectieve rechtspositieregeling. Daar zijn dus een aantal interessante voorbeelden uit voortgekomen.

De regionale doorbraakprojecten zijn intussen van start gegaan. Voor de eerste, tussentijdse resultaten is het nog te vroeg. Eind dit jaar zal van de zeven projecten een eerste voortgangsrapportering worden bezorgd. Ik stel voor dat ik die dan overmaak aan de collega's en aan de commissievoorzitter.

Later dit jaar zal het Labo Regiovorming een nieuwe oproep naar ideeën voor regionale doorbraakprojecten lanceren. De lokale besturen in Limburg zullen dan ook de kans krijgen om, hetzij als regio hetzij als subregio, een voorstel in te dienen. Dat is belangrijk, want als gevolg van het uitblijven van een beslissing over de regioafbakening konden zij niet meedoen aan de eerste oproep.

Het tweede werkpakket heeft betrekking op het ontwikkelingstraject. Dat traject is gericht op startende regio's, die nog geen lange traditie van samenwerking hebben. Het ontwikkelingstraject heeft als doel het burgemeestersoverleg op te starten en te concretiseren. Gedurende één jaar krijgt zo'n burgemeestersoverleg begeleiding rond netwerkmanagement, nieuwe methodieken en zelfevaluatie.

In 2021 waren er verkennende gesprekken met zeven regio's waarbij het proces en de methodiek werden toegelicht. In twee gevallen is inmiddels beslist het traject effectief op te starten. Het gaat onder meer over de regio Antwerpen. De besturen werken aan een gezamenlijke indiening van een projectvoorstel voor de oproepen 'Gemeente zonder gemeentehuis'. Aan de hand daarvan willen ze kennis en ervaring opdoen over het gezamenlijk indienen van projectvoorstellen voor thema's waarbij heel wat besturen niet de capaciteit hebben om die individueel in te dienen. Ook het beslissingsproces komt daarbij aan bod.

De tweede regio die meedoet, is Halle-Vilvoorde. De besturen starten een ontwikkelingstraject op het vlak van zorg en welzijn. Ze zetten in op versterkte samenwerking rond dat thema om de kansen voor kwetsbare burgers in de regio te verbeteren. Het is de ambitie van de besturen om het ontwikkelingstraject te laten uitmonden in een regionaal doorbraakproject.

Een derde werkpakket gaat over de afstemming van de bovenlokale samenwerking. Dit pakket richt zich in de eerste plaats op de grootste uitdaging, namelijk het aligneren van samenwerkingsverbanden op de referentieregio's, maar ook het in elkaar schuiven en afschaffen van samenwerkingsverbanden komt aan bod.

Het Labo Regiovorming werkt aan een inventaris die verschillende Vlaamse, federale en lokale samenwerkingsverbanden vergelijkt met de referentieregio's. De

inventaris laat de impact zien op het niveau van een individueel lokaal bestuur, op het niveau van een regio en op het niveau van een individueel samenwerkingsverband. Op basis daarvan kan het Labo Regiovorming op maat van wie het vraagt een plan van aanpak opmaken met als doel minder structuren, minder mandaten en meer eenduidigheid en eenvormigheid.

De inventaris zal in de loop van de maand mei beschikbaar gesteld worden op de website van het Labo Regiovorming. Het Labo Regiovorming heeft een Lerend Netwerk opgestart, dat tot nu toe driemaal bijeenkwam, en de inventaris als startpunt neemt. Regio's en subregio's zullen in een volgende fase de kans krijgen om het plan van aanpak te verfijnen en te concretiseren. Lokale besturen die hierover een toelichting wensen, kunnen vanaf mei het Labo Regiovorming daarover contacteren.

Tot slot organiseert het Labo Regiovorming ook opleidingen, workshops en webinars over regiovorming. Met Studio Regio lanceert het Labo Regiovorming maandelijkse webinars vol inspiratie en informatie over regiovorming. Het thema van het webinar is op 15 maart 'Wat leren we van samenwerken in coronatijden?', op 19 april 'Het gebruikersperspectief in regiovorming' en op 17 mei 'Samenwerkingsverbanden in kaart gebracht'.

ABB doet ook aan ondersteuning. Het heeft een centraal toegangspunt voor alle vragen over regiovorming via regiovorming@vlaanderen.be. ABB staat in voor de voorbereiding van het regiodecreet, dat ik nog deze maand aan de Vlaamse Regering wens voor te leggen. ABB coördineert de impactanalyse op het Vlaamse niveau. We brengen regelgeving, administratieve praktijken en instrumenten in kaart en brengen deze in lijn met de visie op regiovorming. De Vlaamse impactanalyse is momenteel volop bezig.

ABB stemt ook af met de federale overheid voor de impactanalyse op het federale niveau. Vorig jaar had ik reeds een eerste, zeer constructief gesprek met federaal minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden. Zij gaf aan de dialoog zeker te willen opstarten, maar ze wilde wachten tot er een beslissing was over Limburg, wat logisch is. Die beslissing is er nu en ik ga eerstdaags opnieuw met haar samenzitten. U vraagt ook naar de voortgangsrapportering. Het is mijn bedoeling om voor het zomerreces een eerste rapport aan de Vlaamse Regering te overhandigen.

Als laatste in het rijtje ondersteunt ook het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing de regio's. Het Steunpunt voorziet in wetenschappelijke ondersteuning, begeleiding en evaluatie van het project regiovorming. Concreet maakt het Steunpunt werk van instrumenten die regiowerking ondersteunen. Het ontwikkelt deze, test ze uit en stuurt ze bij. Een recent voorbeeld is de praktische gids met aandachtspunten voor een startend burgemeestersoverleg. De basis is een analyse van een zestal bestaande burgemeestersfora. Momenteel loopt een onderzoek naar interbestuurlijke samenwerkingsovereenkomsten en vereveningsmodellen. Het Steunpunt zal in 2023 een tussentijdse evaluatie van het project regiovorming opstarten.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Minister, dank u wel voor dit overzicht. Het is belangrijk dat we als commissie in het parlement die regiovorming en de processen blijven opvolgen, dat we de voortgangsrapportage kunnen meevolgen en misschien ook suggesties aanleveren, ook omdat heel wat collega's vanuit de praktijk aan die regiovorming meewerken.

Ik hoor dat zeven regio's in het ontwikkelingsproject zitten van regio's die nog geen stevige samenwerking hebben: dat is toch bijna de helft, zeven van de vijftien. De helft van de regio's staan dus nog helemaal aan de startlijn. Twee regio's hebben nu al een aantal projecten ingezet, maar het blijft toch een hele uitdaging om de helft van de voorgestelde regio's nu effectief op te starten. Daar is het heel

belangrijk om die lokale besturen en zeker de figuur van burgemeester voldoende aan te moedigen, te triggeren en te overtuigen om erin mee te stappen. Anders kan de regio enkel van onderuit werken en niet zozeer van bovenuit.

Ook de afstemming is heel belangrijk, dat weet u ook. Dat zijn een aantal zaken die we toch in het oog moeten houden. Dus over de voortgangsrapportage zullen we hier regelmatig nog vragen moeten stellen, ook in deze commissie. We moeten vooral de zeven regio's die nog in het beginstadium zitten van de opstart van de regiovorming scherp in het oog houden. Ik zal het positief zeggen: we moeten goed begeleiden en vooral de figuur van de burgemeester weten te triggeren om mee te stappen in dat proces.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van den Heuvel, ik ben het eens met uw analyse, maar ik heb één nuancering: wanneer u spreekt over de doorstarttrajecten zegt u dat 'zeven van de vijftien' heel problematisch is. Het is iets genuanceerder. Zeven van de vijftien hebben een gesprek gevraagd om in zo'n doorstarttraject te kunnen stappen. Twee hebben dat uiteindelijk gedaan. Bij die zeven was het niet zo dat ze allemaal van nul moesten starten of nog niet goed bezig waren. Zij hebben dat gesprek aangevraagd om te kijken of ze hun werking konden versnellen, verdiepen, verbeteren, enzovoort.

Twee hebben tot nu toe al gezegd – er gaan er misschien nog wel volgen – dat ze erin stappen. Ze zeggen dat het voor hen interessant is omdat ze via dat traject een stap vooruit kunnen zetten. Het is dus gelukkig niet zo dat we met zeven op de nullijn staan, maar er zijn er wel zeven van de vijftien die voor zichzelf uitgemakt hebben dat ze willen verbeteren, dat ze er meer willen uithalen. Dat kan op zich als positief uitgelegd worden. Dat wil zeggen dat de regiovorming ook leeft.

Maar ongetwijfeld zijn er verschillen tussen regio's en is er hier en daar nog extra werk. Daar moeten we niet flauw over doen. Sommige hadden al een traditie van goede samenwerking, bij andere was die traditie minder sterk aanwezig. Ik voel toch in de meeste regio's, om niet te zeggen bij allemaal, begrip of interesse om dit instrument echt volop te gebruiken. Mijnheer Van den Heuvel, zeker als we het decreet gaan maken, gaat dat steeds duidelijker, zichtbaarder en levendiger worden. We werken daar volop aan verder.

Wat uw voortgangsrapportering betreft: u zegt inderdaad terecht dat ik regelmatig als ik rapporteer aan de regering ook aan de commissie moet rapporteren over de stand van zaken van onze regiovorming.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Ik heb hier weinig aan toe te voegen. We gaan samen met de collega's het proces van regiovorming opvolgen. Ik hoop dat we in de verschillende regio's de meerwaarde kunnen aantonen van een goede intergemeentelijke samenwerking.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over digitaal vergaderen bij lokale besturen via livestream – 2007 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Collega's, er zijn hier bezoekers in de zaal. Dus ik ga even duiden: wij vergaderen hier nu digitaal, maar de vraag gaat erover dat ook gemeenteraden en provincieraden digitaal zullen kunnen vergaderen, niet alleen nu, maar ook in de verdere toekomst.

De jongeren kunnen hier even meeluisteren.

De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Voorzitter, u hebt dat perfect verwoord. Ik kan in feite gewoon overgaan tot mijn concrete vragen. Ik ga het toch een beetje kaderen voor de collega's, maar vooral ook voor de jongeren.

Collega's, in het kader van de coronacrisis was het gedurende verschillende fases van de pandemie niet meer mogelijk om gemeenteraden fysiek te laten plaatsvinden, net zoals in dit parlement. Gemeentebesturen moesten noodgedwongen overschakelen naar digitaal vergaderen. In het decreet van 16 juli 2021 wat betreft de versterking van de lokale democratie werd de mogelijkheid om hybride of digitaal te vergaderen ook decretaal verankerd. Op die manier werd de mogelijkheid geboden voor elk bestuursorgaan om digitaal of hybride te vergaderen.

In de meeste lokale besturen verliep en verloopt dit zonder problemen, en konden geïnteresseerde burgers de gemeenteraad volgen via de livestream. Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) verschaft ook duidelijke tips en handleidingen voor lokale besturen om een livestream op te zetten.

Toch stellen we vast dat in een aantal gemeenten drempels ingebouwd werden die het volgen van een digitale gemeenteraad bemoeilijken. Zo wordt in sommige gemeenten gevraagd om op voorhand in te schrijven en/of moeten de deelnemers een persoonlijke uitnodiging ontvangen alvorens ze de online vergadering kunnen bekijken en horen. Het uitvoeringsbesluit van 10 september 2021 bepaalt nochtans duidelijk dat bij een digitale vergadering het publiek via de webtoepassing van de gemeente de dag en het tijdstip van de vergadering en de link naar de livestream moet vinden.

Ook nu we stilaan kunnen terugkeren naar fysieke vergaderingen en lokale besturen volledig zelf kunnen beslissen op welke wijze ze vergaderen, is het belangrijk dat de democratische principes en openbaarheid van de vergaderingen van de gemeenteraad bewaard blijven, ook wanneer ze voor een digitale of hybride vergadering opteren.

Minister, bent u op de hoogte van lokale besturen die geen livestream van de digitale gemeenteraad voorzien voor hun burgers, of een bepaalde registratie of voorinschrijving vragen en dus drempels instellen? Hebt u of uw administratie daar klachten over ontvangen? Over hoeveel gevallen gaat het?

Hoe gaat u om met gemeenten die niet voorzien in een livestream van een digitale gemeenteraad? Vormt dit een inbreuk op het decreet Lokaal Bestuur en/of het uitvoeringsbesluit van september 2021? Worden inbreuken desgevallend opgevolgd en indien nodig gesanctioneerd?

Bij een hybride vergadering moet momenteel in principe niet voorzien worden in een livestream, op voorwaarde dat het publiek de mogelijkheid heeft om de hybride

vergadering op fysieke wijze bij te wonen. Vindt u het opportuun om de verplichting om in een livestream te voorzien uit te breiden naar hybride vergaderingen, aangezien er dan sowieso al een opname gebeurt? Waarom wel of niet?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer De Loor, het is inderdaad twee jaar geleden dat de federale fase werd afgekondigd. We moesten toen snel schakelen om onze lokale democratie te laten functioneren. Ik vermoed dat u het met mij eens bent dat het overgrote deel van de lokale besturen en schepencolleges dat heel goed heeft gedaan. Dat is toch belangrijk.

Ondertussen hebben we in het decreet Lokaal Bestuur de mogelijkheid ingeschreven om digitaal of hybride te vergaderen. De voorwaarden om digitaal of hybride te vergaderen werden opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) van 10 september 2021. Zoals u zelf al aangaf, staan er ook richtlijnen op de website van ABB waarbij een aantal praktische tips werden opgenomen om digitaal vergaderen te faciliteren.

Het decreet en het uitvoeringsbesluit zijn duidelijk. Als de gemeenteraad digitaal doorgaat, moet er worden voorzien in een audiovisuele livestream. De link naar de livestream moet op de webtoepassing worden gepubliceerd. Er kan bijgevolg niet gewerkt worden met een bepaalde registratie of voorinschrijving. Dergelijke werkwijze gaat in tegen het decreet Lokaal Bestuur en het BVR over de voorwaarden voor digitaal en hybride vergaderen.

Tijdens de eerste fase van de coronacrisis zijn er een aantal klachten ingediend wegens het ontbreken van een livestream. Dit was voornamelijk een gevolg van de onmogelijkheid om te voorzien in een livestream omdat besturen daar nog niet op voorbereid waren. De toezichthoudende overheid ontving ook een aantal klachten over technische storingen met de livestream. Een recent voorval hiervan, dat ik via de pers vernam maar waarrond ik vooralsnog geen klacht ontving, gaat over de gemeenteraad van februari in Wellen waarbij een probleem was met de livestream. Ik kan daarbij meegeven dat als er een technische storing is van de livestream, de vergadering voor de periode van de storing moet worden geschorst. Voorzitter, ik hoop dat u dat gehoord hebt.

Daarnaast heeft mijn administratie over het specifieke probleem van voorinschrijvingen waar u naar verwijst, nog geen enkele formele klacht ontvangen.

De openbaarheid van de vergaderingen van de gemeenteraad is een verplichting die zowel in de Grondwet als in het decreet Lokaal Bestuur opgenomen is. Dat geldt ongeacht de wijze van vergaderen. Zowel voor fysieke, hybride als digitale vergaderingen moet die openbaarheid dus worden gegarandeerd. Het BVR van 10 september 2021 verduidelijkt die openbaarheid nogmaals. Als een digitale gemeenteraad niet voorzien is van een werkende livestream dan gaat de gemeenteraad op niet-openbare wijze door. In dit geval worden zowel de Grondwet als het decreet Lokaal Bestuur geschonden.

Bij een klacht zal het de toezichthoudende overheid toekomen zich hierover uit te spreken. De toezichthoudende overheid zal elk dossier geval per geval beoordelen en rekening houden met de context. Een gebrek aan openbaarheid kan de geldigheid van de genomen beslissingen aantasten.

Als er bij een fysieke of hybride vergadering publiek is toegelaten om de zitting op fysieke wijze bij te wonen, is een audiovisuele livestream niet verplicht. Aangezien er tijdens de hybride vergadering een deel van de raadsleden fysiek vergadert, is er in principe altijd de mogelijkheid voor het publiek om de vergadering fysiek bij te wonen.

Dit betekent niet dat het lokaal bestuur geen livestream zou kunnen organiseren, misschien is het zelfs wenselijk. Op dat moment speelt de gemeentelijke autonomie. Dat heb ik eerder al bevestigd in het antwoord op schriftelijke vraag nummer 359 van uw collega Chris Janssens. Als een gemeenteraad volledig fysiek doorgaat, kan een digitale livestream zinvol zijn. Sommige gemeenteraden doen dat ook om zo de mogelijkheid voor de burger om de lokale democratie te volgen, te vergroten. Nogmaals, dat behoort tot de lokale autonomie. Daarmee zijn de spelregels duidelijk voor iedereen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Voorzitter, minister, dank u voor uw duidelijk antwoord.

De lokale besturen zijn bij de ingang van de lockdown zeer inventief te werk gegaan, en hebben een grote flexibiliteit aan de dag gelegd. Blijkbaar zijn er nog geen formele klachten binnengekomen bij u of bij uw administratie. Ik vind het goed dat er geen drempels kunnen worden ingebouwd. Ik ben voor maximale transparantie en openbaarheid, elke drempel die wordt ingebouwd, is geen stap in de goede richting.

U was ook heel duidelijk over de gevolgen van een niet-openbare vergadering. Of een vergadering nu digitaal of hybride of fysiek doorgaat, ik vind het wenselijk dat ze via livestream kan worden gevolgd. Ik spreek uit eigen ervaring: als ik in Zottegem rondloop en aangesproken word, stel ik vast dat de coronaperiode ertoe geleid heeft dat meer mensen de gemeenteraad gingen volgen. Het zou goed zijn om dat vast te houden, zodat we de openbaarheid en transparantie en de burger dichter bij het beleid brengen, ook kunnen behouden, en dat de gemeenteraad meer en meer wordt bijgewoond, hetzij fysiek, hetzij digitaal.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer De Loor, dank u voor de bijkomende opmerkingen. Ik ben blij te horen dat in coronatijden de aandacht voor de gemeenteraad in Zottegem is gegroeid. Dat kan ook te maken hebt met het feit dat u bijzonder in vorm was in die periode. Ik denk dat het van casus tot casus verschilt. De digitale opvolging van de gemeenteraad in mijn stad – je kunt dat zien – is nooit spectaculair. Als we echter fysiek vergaderen in de raadzaal, zitten er altijd, ik zal niet zeggen honderden, maar toch vele tientallen mensen om de gemeenteraad te volgen.

Maar u hebt gelijk, het is een bijkomende mogelijkheid voor de mensen om de gemeenteraad te volgen. Niet iedereen heeft zin om naar het gemeente- of stadhuis te gaan. Sommigen willen dat van thuis uit doen en comfort hebben. Ik vind het zeker interessant om de gemeenten aan te moedigen om die digitale mogelijkheid te behouden. We moeten vooral waken over een minimumgarantie op transparantie en openbaarheid. Daar heb ik mijn standpunt over duidelijk gemaakt. Daarover verschillen we niet van mening.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb inderdaad een totaal andere ervaring: onze fysieke gemeenteraden worden nauwelijks bijgewoond, zelfs heel weinig door de pers. Maar ik stelde de voorbije twee jaar wel vast dat dit steeds meer gebeurde door middel van livestreaming. Dit zal inderdaad wel verschillen van gemeente tot gemeente maar ik vind het belangrijk dat we dat kunnen vasthouden om ervoor te zorgen dat we ons beleid veel dichter bij de mensen kunnen brengen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.